

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

GULISTON DAVLAT UNIVERSITETI

QISHLOQ XO'JALIK MAHSULOTLARINI QAYTA ISHLASH
TEXNOLOGIYALARI KAFEDRASI

FAVQULODDA VAZIYATLARDA XAVFSIZLIK FAN

SILLABUSI

(FVX12411)

Bilim sohasi:	100000 - Xizmatlar
Ta'lim sohasi:	1020000 - Gigiena va ishlab chiqarishda mehnat muhofazasi
Ta'lim yo'nalishi:	61020200- Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi (tarmoqlar bo'yicha)

Guliston – 2024

© Ushbu hujjat Guliston davlat universiteti mulki hisoblanadi va uni oluvchilar uchun maxfiy bo'lib, to'liq yoki qisman nusxa ko'chirilishi, tarqatilishi yoki ko'paytirilmasligi yoki uchinchi shaxslarga berilmasligi kerak. Ushbu materialni ko'paytirish, tarqatish, nusxalash, oshkor qilish, o'zgartirish, tarqatish yoki nashr etishning har qanday shakli qat'iy man etiladi.

Kun	
Avgust 2024	Ushbu sillabus Guliston davlat universiteti kengashining 2024-yil " ____ " ____ dagi ____ - sonli bayonnomasi bilan maqullangan.
	Tuzuvchi: I.M. Jo'raboyev – GulDU, " Qishloq xo'jalik mahsulotlarini qayta ishlash texnologiyalari" kafedrası o'qituvchisi
	Taqrizchilar: S.Ya.Sharipov – TDAU, "Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini saqlash va qayta ishlash" kafedrası dotsenti K.K.Nuriyev- GulDU, "Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini qayta ishlash texnologiyalari" kafedrası prof., t.f.d.

Izoh: Ushbu fani o'quv dasturi Georgia Institute of Technology ta'lim dasturlari asosida takomillashtirildi.

Mundarija

FVX12411: Favqulodda vaziyatlarda xavfsizlik.

1. Fan tavsifi .....
2. Fanning dastlabki rekviztlari.....
3. Fanning maqsadi.....
4. Ta'lim berish natijalari.....
5. Ta'lim berish usullari.....
6. Soatlar/Kreditlar.....
7. Fanning tarkibiy tuzilishi.....
8. Talabalar bilimni baholash.....
9. Adabiyotlar.....
10. Akademik talablar.....

FAVQULODDA VAZIYATLARDA XAVFSIZLIK.

(FVX1241)

1.Fan tavsifi

“Favqulodda vaziyatlarda xavfsizlik” Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi (tarmoqlar bo‘yicha) fani talabalarga aholi va hudududlami favqulodda vaziyatlardan muhofaza qilishning nazariy bilimlarini shakllantirish, turli xildagi favqulodda vaziyatlar sharoitida aholi va hududlami muhofaza qilish usullarini o‘rgatish.

2.Fanning dastlabki rekvizitlari

Ushbu fanni o‘zalshtirish uchun Hayot faoliyati xavfsizligi, mexnat muxofazasi fanlaridan zarur bilimlarga ega bo‘lish talab etiladi.

3.Fanning maqsadi

Favqulodda vaziyatlarda xavfsizlik to‘g‘risida malumotga ega bo‘lish.

- Favqulodda vaziyatlar davlat tizimining vazifalarini o‘rganish;
- Ekologik muhit buzilishini tahlil qilish;
- Fuqarolami himoya qilish usullarini o‘rgatish;
- Fuqaro muhofazasi tadbirlari rejalarini tuzishni o‘rganish;
- FVDT kuch va vositalarini favqulodda vaziyatlarga tayyorlash tadbirlarini o‘rganish;

4.Ta‘lim berish natijalari

Ushbu fanni muvaffaqiyatli tugatib, talabalar quyidagi ko‘nikmalarga ega bo‘ladi:

1. Tabiiy ofatlaming oldini olish va oqibatlarini bartaraf etish haqida tasavvurga ega bo‘ladi;
2. Aholini favqulodda vaziyatlardan muhofaza qilish uslubiyotlarini tushunib oladi;
3. Favqulodda vaziyatlar hududida qutqaruv ishlarini tashkil etishni tushunib oladi;
4. Aholini muhofaza qilishda jamoa va shaxsiy muhofaza vositalaridan foydalanishni tushunib oladi;
5. Radiatsion vaziyatni aniqlash va baholashni bilib oladi;

5.Ta‘lim berish usullari

- dolzarb mavzu bo‘yicha shaxsiy fikrini tanqid, publitsistik va boshqa janrlar (masalan, esse)da yozma bayon qilish;
  - ma‘ruzalar tayyorlash;
  - konspekt yozish;
  - glossariy tuzish;
  - individual va jamoaviy o‘quv loyihasi tuzish;
  - keys-topshiriqlarini bajarish;
  - mavzuli portfoliolar tuzish;
  - axborot-tahliliy materiallar bilan ishlash;
  - manbalar bilan ishlash;
  - chizma-tasviriy modellar (intellekt-kart, freym, mantiqiy graf va h.k.) yaratish;
- multimedialı taqdimotlar yaratish.

6. Soatlar/kreditlar

Ta'lim turi	Ma'ruza Soat	Amaliy mashg'ulot Soat	Seminar Soat/kredit	Mustaqil ta'lim Soat/kredit	Jami Soat/kredit
Kunduzgi	3-semestr uchun				
	24	22	30/1	104	180/6
	4-semestr uchun				
	22	22	0	106	150/5
Yillik jami	46	44	30/1	210/7	330/11

7. Fanning tarkibiy tuzilishi

№	Mavzular	Soat	Ma'ruza mashg'ulotida ko'riladigan masalalar	soat	Amaliy (seminar) mashg'ulot mavzulari	soat	Mustaqil ta'lim va mustaqil ish mavzulari	soat
1	1-mavzu. Yerning ichki va tashqi tuzilishi, fizik va kimyoviy xossalari, harakati, to'g'risida umumiy tushunchalar.	14	Yerning ichki va tashqi tuzilishi, fizik va kimyoviy xossalari, harakati, to'g'risida umumiy tushunchalar.	2	Tabiiy tuzdagi favqulodda vaziyatlar oqibatlarini bartaraf etish bo'yicha chora-tadbirlarni o'rganish.	2	Ommaviy qirg'in qurollarining shikastlovchi omillari va ulardan himoyalash.	10
2	2-mavzu. Favqulodda vaziyatlarning tasnifi va tavsifi.	14	Favqulodda vaziyatlarning tasnifi va tavsifi. Tabiiy, texnogen va ekologik tuzdagi favqulodda vaziyatlar.	2	Texnogen favqulodda vaziyatlar sodir bo'lganda kimyoviy vaziyatni aniqlash va baholash usullari.	2	Tabiiy ofatlarning oldini olish va oqibatlarini bartaraf etishga qaratilgan chora-tadbirlar.	10
3	3-mavzu. Fuqaro muhofazasining maqsadi, vazifalari, kuch va vositalari, uning iqtisodiyot tarmoqlarida tashkil etish tartiblari.	14	Fuqaro muhofazasining maqsadi, vazifalari, kuch va vositalari, uning iqtisodiyot tarmoqlarida tashkil etish tartiblari.	2	Radiatsiyaviy vaziyatni aniqlash va baholash usullari.	2	Aholini favqulodda vaziyatlardan muhofaza qilish uslubiyotlarini o'rganish.	10
4	4-mavzu. Favqulodda vaziyatlarda ularni oldini olish va harakat qilish davlat tizimlari (FVDT) to'g'risidagi va boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlarning mohiyati.	14	O'zbekistonda Favqulodda vaziyatlar vazirligini tashkil etish hamda favqulodda vaziyatlarda ularni oldini olish va harakat qilish davlat tizimlari (FVDT) to'g'risidagi va boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlarning mohiyati.	2	Aholini muhofaza qilish usullarini o'rganish - jamoa himoya vositalari bilan tanishish. Jamoa himoya vositalarida tashkil etiladigan xizmat ko'rsatish guruhlari (zvenolari) va ularning ishini tashkil etish.	2	Favqulodda vaziyatlarda iqtisodiyot ob'ektlarining barqarorligini ta'minlash va oshirish.	10
5	5-mavzu. Yer silkinishi sabablari, xususiyatlari va	14	Yer silkinishi sabablari, xususiyatlari va	2	Shaxsiy muhofaza vositalaridan	2	Favqulodda vaziyatlar hududida	10

	keltiradigan talafotlari va har bir halokat joyida olib boriladigan chora-tadbirlar.		keltiradigan talafotlari va har bir halokat joyida olib boriladigan chora-tadbirlar.		foydalanishni o'rganish.		qutqaruv ishlarini tashkil etish.	
6	6-mavzu. Tuproq ko'chkilari ularning sabablari, xususiyatlari va keltiradigan talafotlari va har bir halokat joyida olib boriladigan chora-tadbirlar.	14	Tuproq ko'chkilari ulaming sabablari, xususiyatlari va keltiradigan talafotlari va har bir halokat joyida olib boriladigan chora-tadbirlar.	2	Favqulodda vaziyat sodir bo'lgan hududda razvedka va qutqaruv ishlarini tashkil etishni o'rganish.	2	Aholini muhofaza qilishda jamoa va shaxsiy muhofaza vositalaridan foydalanish.	10
7	7-mavzu. Qor ko'chkilari, ularning sabablari, xususiyatlari va keltiradigan talafotlari va har bir halokat joyida olib boriladigan chora-tadbirlar.	14	Qor ko'chkilari, ulaming sabablari, xususiyatlari va keltiradigan talafotlari va har bir halokat joyida olib boriladigan chora-tadbirlar.	2	Qutqaruv ishlari olib borishni o'rganish.	2	Radiatsion vaziyatni aniqlash va baholash.	10
8	8-mavzu. Suv toshqini va sellarning sabablari, xususiyatlari va keltiradigan talafotlari va har bir halokat joyida olib boriladigan chora-tadbirlar.	14	Suv toshqini va sellarning sabablari, xususiyatlari va keltiradigan talafotlari va har bir halokat joyida olib boriladigan chora-tadbirlar.	2	Favqulodda vaziyatlar oqibatida shikastlangan aholiga birinchi tibbiy yordam ko'rsatish qoidalarini o'rganish.	2	. KTEZM to'kilishi bilan bog'liq favqulodda vaziyatlarda kimyoviy vaziyatni baholash.	10
9	9-mavzu. Qurg'oqchilik ofatlari, ularning sabablari, xususiyatlari va keltiradigan talafotlari.	14	Qurg'oqchilik ofatlari, ulaming sabablari, xususiyatlari va keltiradigan talafotlari	2	Ko'chirilgan aholi uchun vaqtinchalik turar joyni tayyorlash va yashash uchun sharoitlar yaratishni o'rganish.	2	Havodagi zaharli moddalar miqdorini aniqlash.	10
10	10-mavzu. Epidemiologik favqulodda vaziyatlar, ularning sabablari va oldini olish bartaraf etish tadbirlari.	14	Epidemiologik favqulodda vaziyatlar, ulaming sabablari va oldini olish bartaraf etish tadbirlari.	2	Iqtisodiyot obyektlarida fuqaro muhofazasi tadbirlarini tashkillashtirishni o'rganish.	2	Tuproq va sochiluvchi materiallarda zaharli moddalarni aniqlash.	10
11	11-mavzu. Epizootik va epifitotik favqulodda vaziyatlar, ularning sabablari va oldini olish bartaraf etish tadbirlari.	14	Epizootik va epifitotik favqulodda vaziyatlar, ulaming sabablari va oldini olish bartaraf etish tadbirlari.	2	Aholi va hududlarni tabiiy va texnogen xususiyatli favqulodda vaziyatlardan muhofaza qilishga doir rejalarini tuzishni	2	Joylarda, kiyimlarda va har xil jismlarda zaharli moddalarni aniqlash.	10

12	12-mavzu. Texnogen tusdagi favqulodda vaziyatlar, ularning kelib chiqish sabablari, hususiyatlari.	14	Texnogen tusdagi favqulodda vaziyatlar, ularning kelib chiqish sabablari, hususiyatlari.	2	o'rganish. Fuqaro muhofaza rejasiga bo'lgan talablarni o'rganish.	2	Iqtisodiyot ob'ektlari barqarorligini oshirishda muhandislik holatini baholash.	10
13	13-mavzu. Transport avariylari va halokatlari va ularda olib boriladigan chora-tadbirlar.	14	Transport avariylari va halokatlari va ularda olib boriladigan chora-tadbirlar	2	Iqtisodiyot obyektlarida (mahallalarda) fuqaro muhofazasi bo'yicha o'qitishni tashkillashtirish va o'tkazish.	2	FVlarda birinchi tibbiy yordam ko'rsatishning amaliy jihatlarni o'rganish.	10
14	14-mavzu. Kimyoviy xavfli obyektlardagi avariylar va ularda olib boriladigan chora-tadbirlar.	14	Kimyoviy xavfli obyektlardagi avariylar va ularda olib boriladigan chora-tadbirlar.	2	Ommaviy qirg'in qurollarining shikastlovchi omillaridan muhofazalanish usullarni o'rganish.	2	Biologik (bakteriologik) zararlanish o'chog'ini baholash.	10
15	15-mavzu. Yong'in-portlash xavfi mavjud bo'lgan obyektlardagi avariylar va ularda olib boriladigan chora-tadbirlar.	14	Yong'in-portlash xavfi mavjud bo'lgan obyektlardagi avariylar va ularda olib boriladigan chora-tadbirlar.	2	Global iqlim o'zgarishi, cho'lanish sabablari, ichimlik suv muammosi bog'liq favqulodda vaziyatlar.	2	Tabiiy ofatlar oqibatida yuzaga keladigan favqulodda vaziyat o'choqlarining hususiyatlarini o'rganish.	10
16	16-mavzu. Energetika va kommunal tizimlardagi avariylar va ularda olib boriladigan chora-tadbirlar.	14	Energetika va kommunal tizimlardagi avariylar va ularda olib boriladigan chora-tadbirlar.	2	Texnogen favqulodda vaziyatlarda qutqaruv va birlamchi tiklov ishlarni tashkil etishni o'rganish.	2	Yong'inga qarshi tizimlar va ularning olib boriladigan tadbirlarni o'rganish.	10
17	17-mavzu. Radioaktiv va ekologik jihatdan zararli moddalardan foydalanish yoki ularni saqlash bilan bog'liq avariylar va ularda olib boriladigan chora-tadbirlar.	14	Radioaktiv va boshqa xavfli hamda ekologik jihatdan zararli moddalardan foydalanish yoki ularni saqlash bilan bog'liq avariylar va ularda olib boriladigan chora-tadbirlar.	2	Tabiiy ofatlar o'choqlarida qutqaruv va birlamchi tiklov ishlarni olib borishni o'rganish.	2	Fuqaro muhofazasining xuquqiy asoslari: "Aholi va xududlarni tabiiy va texnogen xususiyatli favqulodda vaziyatlardan muhofaza qilish to'g'risida"gi O'zbekiston respublikasining Qonuni.	10
18	18-mavzu. Gidrotexnik	14	Gidrotexnik halokatlari va	2	Turli xarakterdagi favqulodda	2	O'zbekiston respublikasi	10

	halokatlar va avariya va ularda olib boriladigan chora-tadbirlar.		avariya va ularda olib boriladigan chora-tadbirlar		vaziyatlarda birlamchi tibbiy yordam ko'rsatishni o'rganish.		Qonunlari "Fuqaro muhofazasi to'g'risida"gi O'zbekiston respublikasi Qonuni.	
19	19-mavzu. Fojiali hodisa (katastrofa) va uning oqibatlari	14	Fojiali hodisa (katastrofa) va uning asosiy yuzaga kelish sabablari va oqibatlari	2	Jarohatlanganlar ga birinchi tibbiy yordam ko'rsatishni tashkil etish va yordam ko'rsatish qoidalari.	2	FM standartlari. Tabiiy xususiyatli favqulodda vaziyatlar.	10
20	20-mavzu. Ekologik tushdagi favqulodda vaziyatlar, ularning kelib chiqish sabablari, hususiyatlari.	14	Ekologik tushdagi favqulodda vaziyatlar, ularning kelib chiqish sabablari, hususiyatlari.	2	Ekologik muhit buzilishining asosiy sabablari.	2	FM standartlari. Texnogen xususiyatli favqulodda vaziyatlar.	10
21	21-mavzu. Tuproq tuziishining o'zgarishi bilan bog'liq favqulodda vaziyatlarda olib boriladigan tadbirlar.	14	Tuproq tuziishining o'zgarishi bilan bog'liq favqulodda vaziyatlarda olib boriladigan tadbirlar	2	Favqulodda vaziyatlarning ijtimoiy, iqtisodiy va ekologik zarar talofatlari.	2	Sanoat ob'ektlarida xavfsizlik deklaratsiyasi.	10
22	22-mavzu. Atmosfera holatining o'zgarishi bilan bog'liq favqulodda vaziyatlarda olib boriladigan tadbirlar.	6	Atmosferaning o'zgarishi bilan bog'liq favqulodda vaziyatlarda olib boriladigan tadbirlar.	2	Favqulodda vaziyatlar davlat tizimining vazifalari, aholining fuqaro muhofazasi sohasidagi xuquq va majburiyatlarini o'rganish.	2		
23	23-mavzu. Suv resurslari holatining o'zgarishi bilan bog'liq favqulodda vaziyatlarda olib boriladigan tadbirlar.	6	Suv resurslari holatining o'zgarishi bilan bog'liq favqulodda vaziyatlarda olib boriladigan tadbirlar.	2	Tabiiy ofatlar oqibatlariga qarshi chora-tadbirlarni o'rganish.	2		
24		4			Texnogen favqulodda vaziyatlar sodir bo'lganda kimyoviy holatni aniqlash va baholash qoidalari.	2		
25		4			Radiatsiyaviy holatni aniqlash va baholash qoidalari.	2		

26		4		Fuqaro muhofazasining mashqlarini o'rganish (zilzila davrida xatti-harakatlar va xavfsiz zonalarga evakuatsiya qilish).	2		
27		4		Er atmosferasining tarkibiy qismlari va tuzilishi.	2		
28		4		Ekologik muhit buzilishining asosiy sabablari.	2		
29		2		Fuqarolarni himoya qilish usullari: ogohlantirish, evakuatsiya omillari va shaxsiy saqlovchi vositalar qo'llanishini o'rganish.	2		
30				Fuqarolarni himoya qilish usullari: himoya inshootlarida saqlash, kimyoviy va radiatsiyaviy ta'sirlarga qarshi omillar qo'llanishini o'rganish.	2		
31				Fuqaro muhofazasi tadbirlari rejalarini tuzishni o'rganish.	2		
32				Favqulodda vaziyatlarda iqtisodiyot tarmoqlarining barqarorligini ta'minlash va oshirishni o'rganish.	2		
33				Iqtisodiyot tarmoqlarida fuqaro muhofazasini	2		

				tashkillashtirish ni o'rganish.				
34				FVDT kuch va vositalarini favqulodda vaziyatlarga tayyorlash tadbirlarini o'rganish.	2			
35				Aholini fuqaro muhofazasiga o'qitish va qayta tayyorlash.	2			
36				Iqtisodiyot tarmoqlari barqarorligini ta'minlashda muhandislik texnik kompleks tadbirlarni o'tkazishni o'rganish.	2			
	Jami	330	Jami	46	Jami	74	Jami	210

8. Talabalar bilimini baholash

№	Baholash turi	Topshiriqlar turi	Topshiriq soni	Har bir topshiriq uchun ajratilgan ball	Jami
1	Joriy baholash	Mustaqil ish topshiriqlari	2	5	10
		Amaliy mashg'ulotlardagi ishtiroki	30	1	30
2	Oraliq baholash	Mustaqil ish topshiriqlari	2	5	10
		Yozma og'zaki yoki test	2	5	10
3	Yakuniy baholash	Yozma, og'zaki, ijodiy ish, test va h.k.	1	40	40
4	Jami		37		100

Izoh: Mustaqil ish topshiriqlarini baholash GulDU Kengashining 11- sonli bayoni bilan tasdiqlangan "Talabalar mustaqil ta'limini tashkil qilish tartibi" asosida baholanadi.

Talabaning semestr davomida fan bo'yicha to'plagan umumiy bali har bir nazorat turidan belgilangan qoidalarga muvofiq quyidagi formula orqali hisoblanadi:

$$UB = JN + ON + YaN$$

bu erda: JN – joriy nazorat; ON – oraliq nazorat; YaN – yakuniy nazorat.

9. ADABIYOTLAR

Asosiy adabiyotlar

1. Nigmatov I., Tojiyev M. Favqulodda vaziyatlar va fuqaro muhofazasi. Darslik-T.: Iqtisod-Moliya, 2011, 260 b.
2. Yunusov M.YU., Ikromov E.J. Fuqaro muhofazasi - doimiy zarurat. — T.: 2002.
3. T.Haydarov, A.Xojiyev, N.Saidho'jayeva. Hayot faoliyati xavfsizligi. -T.: Darslik, 2021,-370 b.

				tashkillashtirish ni o'rganish.				
34				FVDT kuch va vositalarini favqulodda vaziyatlarga tayyorlash tadbirlarini o'rganish.	2			
35				Aholini fuqaro muhofazasiga o'qitish va qayta tayyorlash.	2			
36				Iqtisodiyot tarmoqlari barqarorligini ta'minlashda muhandislik texnik kompleks tadbirlarni o'tkazishni o'rganish.	2			
	Jami	330	Jami	46	Jami	74	Jami	210

8. Talabalar bilimini baholash

№	Baholash turi	Topshiriqlar turi	Topshiriq soni	Har bir topshiriq uchun ajratilgan ball	Jami
1	Joriy baholash	Mustaqil ish topshiriqlari	2	5	10
		Amaliy mashg'ulotlardagi ishtiroki	30	1	30
2	Oraliq baholash	Mustaqil ish topshiriqlari	2	5	10
		Yozma og'zaki yoki test	2	5	10
3	Yakuniy baholash	Yozma, og'zaki, ijodiy ish, test va h.k.	1	40	40
4	Jami		37		100

Izoh: Mustaqil ish topshiriqlarini baholash GulDU Kengashining 11- sonli bayoni bilan tasdiqlangan "Talabalar mustaqil ta'limini tashkil qilish tartibi" asosida baholanadi.

Talabaning semestr davomida fan bo'yicha to'plagan umumiy bali har bir nazorat turidan belgilangan qoidalarga muvofiq quyidagi formula orqali hisoblanadi:

$$UB = JN + ON + YaN$$

bu erda: JN – joriy nazorat; ON – oraliq nazorat; YaN – yakuniy nazorat.

9. ADABIYOTLAR

Asosiy adabiyotlar

1. Nigmatov I., Tojiyev M. Favqulodda vaziyatlar va fuqaro muhofazasi. Darslik-T.: Iqtisod-Moliya, 2011, 260 b.
2. Yunusov M.YU., Ikromov E.J. Fuqaro muhofazasi - doimiy zarurat. — T.: 2002.
3. T.Haydarov, A.Xojiyev, N.Saidho'jayeva. Hayot faoliyati xavfsizligi. -T.: Darslik, 2021,-370 b.

4. Nigmatov I., Tojiyev M. Favqulodda vaziyatlar va fuqaro muhofazasi. Darslik T.riqtisod-Moliya, 2011.260 b.
5. Ibragimov E., Gazinazarova S., Yuldashev O. Mehnat muhofazasi maxsus kursi. Darslik.-T.: TIM I, 2014.- 536 b.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining lavozimiga kirishish tantanali marosimiga bag'ishlangan Oliy Majlis palatalarining qo'shma majlisidagi nutqi. -T.: "O'zbekiston" NMIU, 2016. - 56 b.
2. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash - yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganining 24 yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimdagi ma'ruza 2016 yil 7 dekabr. - T.: "O'zbekiston" NMIU, 2016. - 48 b.
3. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. - T.: "O'zbekiston" NMIU, 2017. - 488 b.
4. O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi lo'g'risida. - T.: 2017 yil 7 fevral, PF-4947-sonli Farmoni.
5. Tojiyev M., Nigmatov I., . Hayot faoliyati xavfsizligi. O'quv qo'llanma. -T.: "Tafakkur-Bo'stoni". 2012 yil, 272 bet.

Axborot manbaalari

1. www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi xukumat portali
2. www.standart.uz – "O'zstandart" agentligi sayti
3. www.iso.com – Xalqaro standartlashtirish tashkiloti sayti

10. Akademik talablar

O'qituvchi va talaba o'rtasidagi o'zaro munosabat samimiy va beg'araz bo'lishi lozim, talaba mustaqil bajargan topshiriqlarni belgilangan tartibda elektron pochta yoki o'quv platforma orqali yuboradi va javobni ham shu tartibda oladi.